

kulturnosociološko. Razmišljala je pač svoji stroki primerno – literarnoteoretično. [...] Držala se je le identitete lastne stroke, literarne teorije in estetike, saj je pač umetnostna veda in ne sociologija, filozofija, antropologija ali etnologija. Te vede bodo ponudile pač svoje poglede, skladne z njihovim predmetom obravnave in teorije, skladno s svojo znanstveno identiteto (str. 112).

Zanimivo, kako tudi Terseglav, ko gre za vprašanje vrednotenja Aškerca, gregarno zavzame skrajno konservativno stališče, ki ne dopušča najmanjšega dvoma, kar zadeva avtoriteto modrecev, ki so definirali nacionalni literarni panteon. Kar pa zadeva domet njegove pozitivistične epistemologije, ki naivno postavlja objektivnost nasproti subjektivnosti, razum nasproti čustvom, znanost nasproti ideologiji, in ki kot v kakšni ceneni parodiji platonizma zvede znanstvene vede na njihova nepremična, nesomerljiva bistva (identitete), je leta 2010 nemara res škoda izgubljati besed. Če sem se jaz pregrešil zoper identiteto slovenistične literarne vede, kaj bo Terseglav tedaj dejal o svojem kolegu, slavistu Igorju Grdini, ki je prvi (in radikalno) načel vprašanje literarnovedskega vrednotenja Aškerca? Ob tem lahko priznam, da se mi je zanimanje za Aškerca in njegovo orientaliziranje prebudilo prav ob branju Grdine. Grdina kaže do sociologije morda še večjo averzijo kakor Terseglav; v politično in kulturnonazorskih pogledih je gotovo bližje Terseglavu kakor meni. Se je tudi Grdina pregrešil proti identiteti literarnoteoretične vede, ko je dregnil v to stoletno dogmatsko gnezdo? In kako si Terseglav sploh predstavlja razvoj ved, če je vsaka resnejša kritika že kršitev identitete vede, ki kot taka vodi le v zablude in »čustveni aktivizem«?

In še en zajček iz »balkanskega« cilindra ...

Iz povedanega je, upam, mogoče razbrati ali vsaj zaslutiti, na kako majavih epistemoloških nogah stojijo Terseglavove teze, čeprav bi bilo treba za trdnější argument vse skupaj natančneje analizirati in dokazati. Teh šibkosti sam ne bi šel tako indiskretno razkrivati, če me ne bi spravile v slabo voljo grde manire mojega kritika. Terseglav z izražanjem svojih osupljivo domišljavih

podmen, da je on utelešenje in najvišji svečenik etnologije (no ja, slovenske, in še tja do Zagreba, vse drugo je nepomembno ...), sam kliče po prizemljitvenih odgovorih. Pa niso šibki le epistemološki temelji. Nekdo, ki si domišlja, da obvlada *celoto* vede – in sicer vede s tako nepregledno velikanskim poljem, kot je naša – s samim tem daje na ogled svoje neznanje.

Za hiter zaključek in za poslednjo delicijo še en retorični trik. Kritič razglasi svojega nasprotnika za epigona kakšnega uglednega učenjaka iz »belega sveta« in namigne, da tega ugledneža pozna bolje in ga razume pravilneje kakor njegov lastni epigon. Ta prijem, ki je endemičen na Balkanu, kritiku omogoči (če trik deluje), da naredi vtis dobro podkovanega strokovnjaka, ki je do uvoženih zahodnih teorij zadržan ne zato, ker bi bil imel apriori kaj proti njim ali ker bi bil navaden neobveščen provincialnež, temveč iz nekih globljih, nekritičnim posnemovalcem Zahoda nevidnih razlogov. Če trik deluje, kritič izpade ne le večji strokovnjak, temveč tudi bolj kozmopolitski (bolj *svetski*) od epigona, ki se patetično oklepa svojega Saida ali Bartha ali kogarkoli že. S tem prijemom Terseglav poskusi kar dvakrat: prvič ob Saidu, ko namigne, da sam pozna Saida pravzaprav precej bolje kot njegov privrženec Baskar, vendar pa se mu ne pusti zapeljati. Drugi poskus sodi pravzaprav v cvetnik osupljivih domislekov, kakršne včasih proizvedejo študentje na izpitih: »Ampak bi bilo treba le malo pobrskati po F. Barthu in drugih avtorjih, ki so tovrstne stvari zelo jasno in lepo razložili, ker so uporabljali zgodovinski način razmišljanja« (str. 111; tale je bila namenjena kolegu Simoniču). Barth pa zgodovinski način razmišljanja!? Tale je gotovo močna. Če nam bo Terseglav zaupal, na katerih straneh v Barthu je to razloženo, mu bom prisluhnil z največjim zanimanjem, do takrat pa bom še naprej mislil, da Bartha ni nikoli držal v rokah. Danes Bartha seveda vsi rutinsko citirajo (saj je treba le napisati *Barth* 1969), kdo ga je tudi bral, pa je drugo vprašanje. V interesu »uvoda v etnologijo«, za katerega se menda zavzema, bi gotovo bilo, ko bi Terseglav tisti slavni tekst slednjič preštudiral. Saj ni pretirano dolg, res pa je, da Barth 1969 ni najlažje čtivo (velja zlasti za tiste, ki nimajo sociološke izobrazbe).

RUMENI TISK IN AKADEMSKOST V GLASNIKU SED

V *Glasniku Slovenskega etnološkega društva* 50(1,2) 2010 je bil na strani 117 objavljen članek z naslovom: Dr. Mojca Ravnik vpije: »Mentorji narekujejo! Škandal! Primite lopove!« Z njim se je dr. Bojan Baskar odzval na moj članek, objavljen na straneh 143–146 *Glasnika SED* 49(1,2) 2009 z naslovom: Ribiči pripovedujejo, mentorji narekujejo: Laži in potvarjanja o *Etnološki topografiji slovenskega etničnega ozemlja* v knjigi Nataše Rogelja. Članek sem napisala, ker je v omenjeni knjigi projekt ETSEO, ki je pomemben dosežek v razvoju etnološke vede na Slovenskem (kar sem poskusila v članku na kratko utemeljiti), tendenciozno razvrednoten z nekaj ideološkim floskulami in iztrganimi citati. Mentor in recenzent knjige dr. Bojan Baskar ni v svojem odzivu

niti z besedico omenil projekta ETSEO oziroma predmeta polemike, moje pisanje pa je označil za rumeni tisk, in izrazil svoje začudenje, da ga je objavila, kot pravi, »resna akademska revija, kot je *Glasnik SED*, o kateri sicer imam dobro mnenje«.

Glasnik SED je res pomembna revija, saj skrbi za najširše in sprotne informacije o dogodkih, dosežkih, vprašanjih in problemih etnološke vede v vseh njenih usmeritvah. Objavlja znanstvene razprave, rezultate raziskav, gradivo, poročila o delu posameznikov in ustanov, recenzije in polemike. S svojo vsebinsko širino je *Glasnik SED* znanstveno relevantna revija, najpomembnejši informator, vez in komunikacija med razvejanimi področji etnološkega dela.

* Dr. Mojca Ravnik, znanstvena svetnica ISN ZRC SAZU v pokoju. 1000 Ljubljana, Novi trg 2, E-naslov: mojcara@zrc-sazu.si

Skozi razvoj revije v preteklosti lahko sledimo prizadevanjem vsakega urednika oziroma uredništva, da po svoje izboljša koncept, format ali opremo revije. Pestro vsebino je bilo marsikdaj težko razvrstiti v ustrezne rubrike, vendar so se te vedno bolj profilirale. Tako je razdelek Razglabljanja že od 35. letnika vseboval poglobljenejše članke, ki so bili sprva klasificirani še po sistemu UDK, nato pa vse bolj dosledno po tipologiji dokumentov/del za vodenje bibliografij v sistemu Cobiss¹ skladno s pogoji finansiranja znanstvenih revij s strani finansierjev.

Rubrika Razglabljanja s članki, opremljenimi s tipologijo, daje *Glasniku SED* resnično vse bolj akademski videz, vendar pa najbrž marsikdo ugotavlja, da se v njej z uvrstitvijo v znanstveno kategorijo gleda krepko skozi prste tudi člankom, ki vanjo ne sodijo. Čeprav vsi vemo, da si avtorji, recenzenti in uredniki tudi v drugih publikacijah kriterije razlagajo in prilagajajo po svoje, pa je očitno, da se v *Glasniku SED* s tem pretirava. To velja predvsem za mlade avtorje, med katerimi je ta revija očitno zelo priljubljena, ki pa v svojih znanstvenih člankih niti ne opredelijo problema ali predmeta obravnave, niti ne spregovorijo besedice o metodi, ničesar ne analizirajo, se o ničemer ne sprašujejo. Mnoga njihova besedila le ponavljajo na začetku zapisane trditve ali mnenja. Pogostoma pričajo tudi o slabi etnološki izobrazbi, saj relevantne etnološke literature skoraj praviloma ne omenjajo. Še zlasti ne upoštevajo slovenske etnološke literature ali zbirk in razstav, pa čeprav bi bile relevantnejše za obravnavano tematiko kot literatura, ki jo sicer obilno citirajo. Po koncu študija je vsak na nek način začetnik, vendar pa je ignoranca v znanstvenih člankih v *Glasniku SED* tako dosledna, da se zdi, da ne gre le za začetniško nepoznavanje, ampak za pravi apartheid na slovensko etnologijo.

1 http://home.izum.si/COBISS/bibliografije/Tipologija_slv.pdf

Seveda je prav in vzpodbudno, da je društveno glasilo široko odprto mladim avtorjem, da jim nudi možnost objavljanja in da pri tipologijah ni preveč pikolovsko, vendar pa se postavlja vprašanje, komu to koristi. Ustvarja se namreč popolnoma napačna predstava o ravni znanstvenega diskurza in stanju etnologije, poleg tega pa se uveljavlja za marsikoga krivična vrednostna razvrstitev, ki je nekomu v prid, nekomu pa škodi; tako, na primer, v isti številki, kjer najdemo kar nekaj znanstvenih člankov z vsemi navedenimi pomanjkljivostmi, beremo tudi strokovni članek, napisan na podlagi izvirne raziskave, z analizo gradiva, literature in virov, ki je, skratka, veliko boljši. A če bi se vsi ti avtorji prijavili na enem od mnogih razpisov, pri katerih se upošteva samo znanstvena bibliografija kandidatov, bi bili avtorji strokovnih člankov avtomatično slabše ocenjeni ali izločeni.

Tako so Razglabljanja kljub nekaterim kvalitnim prispevkom zaradi pogostoma neustrezno kategoriziranih člankov postala najšibkejša točka *Glasnika SED*. Glede na to, da se tipologija določi na podlagi predloga avtorja, recenzenta in uredništva (kot je to pojasnjeno v Navodilih za pisanje, oblikovanje in oddajo prispevkov, objavljenih na zadnji strani revije), bi lahko sklepali, da recenzentski postopek ne deluje. Zato verjetno ne bi bilo slabo, ko bi ga uredništvo *Glasnika SED*, ki sicer tako prizadevno skrbi za kvaliteto revije, dopolnilo s tem, da bi vzpodbudilo avtorje, da bi se vsaj nekoliko seznanili z etnološkimi pristopi, spoznanji in literaturo o dotični tematiki, pa tudi, da bi v večji meri upoštevali načela pisanja znanstvenih člankov. Ta so na kratko opredeljena že v omenjeni tipologiji, na medmrežju pa je dostopno tudi gradivo posameznih strok, ki so jih obširneje izdelale.

Dr. Bojan Baskar se sklicuje na akademskost, ko poziva k cenzuri. A naj kar bo moj članek »rumeni tisk«, da bi le ne bilo v *Glasniku SED* toliko »rumene znanosti«!

ODGOVOR HELENI ROŽMAN NA »RE: NE SPRAŠUJETE, KAJ VAŠA DEŽELA LAHKO STORI ZA VAS, VPRAŠAJTE, KAJ VI LAHKO STORITE ZANJO«

Gospa Helena Rožman je povsem pravilno utemeljila dejavnost Galerije Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki in nazorno razkrila usodo vrhunskih lesenih umetnin s tamkajšnje »Forme vive«, ki imajo to pravico in celo dolžnost, da »v določenem časovnem obdobju zaradi izpostavljenosti vremenskim razmeram« propadejo in se po naravni poti (samo)predelajo v kupe trohnečega lesa.

»Forma viva«, naj jo vrhunski umetniki z vsega sveta sooblikujejo v lesu (Kostanjevica) ali kamnu (Seča), je zagotovo velika kulturna pridobitev za našo deželo. A vendarle so ob vsem namerenem izpostavljanju »vremenskim razmeram«, še zlasti lesenih skulptur, zastavlja vprašanje pravičnosti in enakosti v naši kulturni politiki. Ne morem si kaj, da se ob takih in podobnih »umetnostnih doktrinah« ne bi spomnil dogodkov izpred desetih let, ko sem še predsedoval Komisiji za spomeniškovarstveno dejavnost, ki je vsako leto delila odmerjeni denar iz državne blagajne in ga

ob predhodnih dogovorih in obljubah nam nadrejenih oseb ter po notranjih komisijskih navijanjih za lastne fevde (arheologija, etnologija, umetnostna zgodovina, restavratorstvo, idr.) vendarle razdelila v večje ali manjše zadovoljstvo izbranih interesentov. A iz dokaj uglednega kupa denarja ga je vsako leto nekaj že vnaprej »odteklo« k tistim »enakopravnejšim« uporabnikom, ki so znali s svojim vplivom in poslovnimi učinki zagotavljati vrhunske umetnine in vrhunsko skrb za kulturno dediščino.

Že takrat sem si prizadeval, da bi bili kulturni spomeniki vsaj pri izhodišču financiranja enakopravni, če že niso enakovredni po merilih enih bolj, drugih manj gospodskih humanističnih strok. Spomenik je spomenik, in res ne vem, zakaj je na primer zidano grajsko stranišče več vredno od zidanega ali lesenega kmečkega? V svoji karieri sem se imel priložnost srečevati s prav takšnimi in podobnimi neenakostmi, ki mi še danes pošteno rahljajo živce.

* Dr. Vito Hazler, univ. dipl. etnol. in umetn. zgod., izredni profesor na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. 1000 Ljubljana, Zavetiška 5, E-naslov: vito.hazler@gmail.com